

6. Томпсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: учебник для вузов / А.А. Томпсон, А. Дж. Стрикленд; пер. с англ.; под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с.

Коваль А. І., ст. гр. ФСГзм-11
Островська Г. Й., к.е.н., доцент

ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах, що характеризуються зниженням рентабельності діяльності промислових підприємств внаслідок поглиблення кризових явищ в економіці України, надзвичайно актуальною для кожного суб'єкта господарювання є проблема формування дієвої системи управління витратами. Одним із інструментів вдосконалення методології оптимізації витрат на вітчизняних підприємствах є Activity Based Costing (ABC) – функціональне калькулювання, що набуло широкої популярності серед зарубіжних і вітчизняних менеджерів і фінансистів завдяки універсальності [1, с. 8].

Основою функціонального калькулювання є поняття “центр витрат”, що слід розуміти як функціонально та організаційно відокремлений процес або явище (технологічна операція, угода), пов'язані з формуванням однорідної сукупності витрат підприємства. При цьому групування витрат суб'єкта господарювання у межах зазначеного методу реалізується впродовж двох етапів – їхньої ідентифікації з визначеними базовими показниками (критеріями ідентифікації) та групування ідентифікованих відповідно до центрів витрат.

Розрахунок собівартості за окремими видами діяльності є новим методом обчислення фактичних операційних витрат на ведення бізнесу. ABC – це спосіб відображення всіх витрат, пов'язаних з виробництвом товарів і послуг, а не лише тих, які можна розрахувати за традиційними методами. Крім вартості безпосереднього виробництва товару, ABC включає вартість експлуатації устаткування, витрати на зберігання готової продукції до її відвантаження, а також вартість переробки або вибраковування неякісних продуктів. Метод ABC з'явився практично одночасно і частково як результат появи процесного аналізу, а також тенденції до вдосконалення операцій. Водночас із застосуванням схем послідовності операцій, тобто моделей процесів, підприємства почали розраховувати фактичну вартість кожного з основних етапів процесу, що дало змогу удосконалити ці процеси і зменшити витрати на тих ділянках, де це не впливало на цілісність і не погіршувало результативність загалом. Цей аналіз також дав можливість забезпечити важливою інформацією

економістів і бухгалтерів підприємств, які раніше не розподіляли фактичні витрати за кожним з етапів найважливіших процесів виробництва і дистрибуції.

Цінність підходу ABC полягає в тому, що він дає змогу розподілити витрати за конкретними видами діяльності або етапами процесу, а не за традиційними статтями. Останні дуже узагальнені, щоб з їхньою допомогою можна було ефективно зменшити витрати або точно діагностувати проблеми. За суттю ABC – це спосіб розподілу витрат з таким ступенем деталізації, щоб менеджери могли оцінити доцільність усіх затрат, які здійснює підприємство. Поєднуючи дані ABC з процесним аналізом, можна модернізувати виробництво або удосконалити бізнес-процеси з метою вилучення зайвих дорогих етапів або видів робіт, які не додають вартості товару чи послугі.

Гарантією якості товарів і послуг є контроль процесу їхнього виробництва. ABC-аналіз забезпечує отримання даних за процесами, за допомогою яких можна визначити реальні витрати, а отже, ефективно управляти ними. Таким чином, досягнення найвищих фінансових результатів базується на наявності реальних даних за витратами та вмінні контролювати змінні параметри організації, що генерують ці витрати.

Слід зазначити, що широкої популярності набув також новий підхід до управління витратами – стратегічне управління витратами (Strategic Cost Management, SCM).

Головна його відмінність від традиційного полягає в принципово іншому світогляді щодо процесу управління витратами. Поява SCM є результатом злиття трьох напрямів стратегічного менеджменту:

- 1) аналізу ланцюжків цінностей;
- 2) стратегічного позиціонування;
- 3) аналізу й управління чинниками, що дають змогу визначити витрати.

Основні положення цієї системи базуються на стратегіях підприємств і фундаментальних поняттях і принципах стратегічного менеджменту [2, с. 143].

Переваги ефективного управління витратами [3, с. 160]:

- виробництво конкурентоспроможної продукції за рахунок менших витрат і відповідно цін;
- наявність якісної та реальної інформації про собівартість окремих видів продукції та їхню позицію на ринку порівняно з продуктами інших виробників;
- можливість застосування гнучкого ціноутворення;
- надання об'єктивних даних для складання бюджету суб'єкта господарювання;
- можливість оцінювання діяльності кожного підрозділу підприємства з фінансової точки зору;
- прийняття обгрунтованих та ефективних управлінських рішень.

Література

1. Гриньова В.М. Функціонально-вартісний аналіз в інноваційній діяльності підприємства: монографія / В.М. Гриньова. – Х.: Видавничий дім “ІНЖЕК”, 2010. – 128 с.
2. Конкуренция / М. Портер; пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. – 495 с.
3. Островська Г.Й. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Г.Й. Островська. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 576 с.

Коренчук Я. В., ст. гр. ФЗМЛ-11

Гуцал І. С., д.е.н., професор

ОЦІНКА ТА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Питання, що стосуються оцінки фінансового стану підприємства, управління ним, досить широко висвітлюються в економічній літературі. В той же час, значна кількість питань теоретичного та прикладного характеру все ще залишається досить дискусійною. Немає єдиного підходу до визначення сутності оцінки фінансового стану, формування системи показників його оцінки, комплексу заходів, що покликані забезпечити відповідний фінансовий стан суб'єктів господарювання в ринкових умовах.

Аналіз публікацій, присвячених питанням оцінки фінансового стану підприємств, свідчить про те, що різні автори по-різному визначають його сутність. Окремі автори вказують, що фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю параметрів, які виражають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів підприємства [1]. А його оцінка є необхідною умовою для ефективного управління підприємством, для розміщення та використання ресурсів підприємства.

Вікнянська А.В. відзначає, що фінансовий стан підприємства характеризується складом і розміщенням засобів, структурою їх джерел, швидкістю обороту капіталу, здатністю підприємства вчасно і в повному обсязі погашати свої зобов'язання, а також іншими факторами [2].

Обущак Т.А. трактує фінансовий стан підприємства як економічну категорію, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку на фіксований момент часу [3].

В деяких визначеннях особливо підкреслюється планово-контрольний аспект. Данильчук І.В. вказує, що фінансовий стан підприємств характеризує розміщення і використання засобів підприємства. Він зумовлений ступенем виконання фінансового плану і мірою поповнення власних засобів за рахунок прибутку та інших джерел, якщо вони передбачені планом, а також швидкістю обороту виробничих фондів та особливо оборотних засобів [4].